

Белан Т.Г.

НАВЧАЛЬНА ПРОПЕДЕВТИЧНА ПРАКТИКА

в умовах дистанційного навчання

*Методичні рекомендації для студентів III курсу
спеціальностей:*

Середня освіта (Трудове навчання та технології),

Професійна освіта (Транспорт),

*Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка
сільськогосподарської продукції та харчові технології)*

Чернігів 2020

Чернігівський національний педагогічний університет
імені Т.Г. Шевченка

ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

*Кафедра педагогіки, психології і методики
технологічної освіти*

Белан Т.Г.

ПРОПЕДЕВТИЧНА ПРАКТИКА

в умовах дистанційного навчання

Методичні рекомендації для студентів II курсу

спеціальностей:

*Середня освіта (Трудове навчання та технології), Професійна освіта
(Транспорт), Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка
сільськогосподарської продукції та харчові технології)*

*Затверджено на засіданні кафедри педагогіки,
психології і методики технологічної освіти
протокол № 1 від 28 серпня 2020 року
Зав. кафедрою Носовець Н.М.*

Чернігів 2020

УДК 378.147.091.33-027.22 (076)
ББК Ч 489.518я73

Белан Т.Г.

Навчальна пропедевтична практика. Методичні рекомендації для студентів технологічного факультету спеціальності 014 «Середня освіта (Трудове навчання та технології)», 015 Професійна освіта (Транспорт), Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології). – Чернігів: Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. – 2020. – 20 с.

ББК Ч 489.518я73

УДК 378.147.091.33-027.22 (076)

Методичні рекомендації призначені для використання студентами технологічного факультету Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, під час проходження ними навчальної пропедевтичної практики в дистанційному режимі.

У методичних рекомендаціях детально описані завдання, які повинні виконати студенти під час навчальної пропедевтичної практики.

Методичні рекомендації будуть корисними як для студентів-практикантів, так і для керівників-організаторів практичної підготовки студентів.

© Белан Т.Г., 2020

ВСТУП

Педагогічна практика є складовою частиною освітньо-професійної підготовки майбутнього вчителя, яка забезпечує безперервність і послідовність формування практичних умінь та професійного становлення студентів на всіх освітньо-кваліфікаційних рівнях.

Практика сприяє як закріпленню теоретичних знань студентів, так й оволодінню досвідом педагогічної діяльності, розвитку відповідних компетентностей. У період практики студенти ознайомлюються з сучасним станом освітнього процесу, спостерігають і аналізують різноманітні його сторони.

Мета даних методичних рекомендацій – ознайомити студентів-практикантів та методистів із завданнями і змістом навчальної пропедевтичної практики, її організацією в дистанційному режимі, методикою педагогічних спостережень, аналізу освітнього процесу та надати конкретні методичні поради студентам під час проходження практики в дистанційному режимі.

При розробці даних методичних рекомендацій використувувались:

1. Закони України «Про освіту», «Про загальну середню освіту»; «Про вищу освіту».
2. Положення про проведення практики студентів закладів вищої освіти України.
3. Положення про організацію практики в Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.
4. Програма навчальної пропедевтичної практики студентів II курсу технологічного факультету.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ ПРАКТИКИ

Навчальну пропедевтичну практику студенти спеціальностей: 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології), 015.38 Професійна освіта (Транспорт), 015.37 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології) проходять у дистанційному режимі в зв'язку з епідемічною небезпекою поширення COVID-19.

Методистами даного виду педагогічної практики є викладачі кафедри педагогіки, психології і методики технологічної освіти, які допомагають організувати роботу студентів.

В перший день навчальної пропедевтичної практики керівник та методисти кафедри проводять настановчу конференцію, де ознайомлюють студентів з їхніми обов'язками та правами, порядком проходження навчальної пропедевтичної практики, її змістом, завданнями, формами звіту. Студенти ознайомлюються з наказом щодо розподілу практикантів і методистів.

Результати виконання завдань з педагогічної практики повинні бути відображені у щоденнику. Щоденник оформляється у зошиті і пред'являється методисту в якості звітнього документа.

Навчальна пропедевтична практика проходить у V семестрі протягом шести тижнів без відриву від навчання. За цей період студенти-практиканти ознайомлюються з особливостями проведення онлайн-уроків українських та зарубіжних учителів-предметників.

ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ ПРАКТИКИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

І завдання – оформлення щоденника.

Аналіз уроків

Педагогічний такт і етика вчителя. Спілкування на уроці

1. Взаємини і стосунки вчителя і учнів на уроці (варіанти поєднання авторитарного, демократичного, ліберального стилів керівництва; індивідуальний стиль діяльності вчителя: унікальність, індивідуальність, неповторність у діяльності.).

2. Діяльність і поведінка вчителя (педагогічні здібності: дидактичні, перцептивні, організаторські, прогностичні, комунікативні, вміння і здатність виховувати невимушено, непомітно).

3. Особливості техніки мовлення вчителя (виразність, емоційність, темп, послідовність, доступність, чіткість, дикція; багатство словникового запасу, естетика і поетичність мовлення (підбір красивих висловів, слів), кмітливість винахідливість, гумор, дотепний жарт, народні прислів'я та приказки).

4. Мовне спілкування учнів (загальна культура їх мовлення, вміння чітко і логічно висловлювати свої думки, запитання, самостійність міркувань, типові недоліки мови учнів (діалектизми, обмеженість словникового складу, неадекватність темпу мовлення). Відмітити, чи були створені на уроці сприятливі можливості для розвитку мовлення учнів, чи можна вважати мовлення вчителя і учнів взірцевим, літературним, красивим);

5. Зовнішній вигляд учителя.

Форма звіту

Країна	Клас	Предмет	Вчитель	Тема уроку	Взаємини і стосунки вчителя і учнів	Діяльність і поведінка вчителя	Особливості мовлення вчителя	Мовне спілкування учнів

Використання наочних та технічних засобів навчання на уроці.

Спостереження за стосунками учнів на уроці

1. Які засоби навчання використовувались на уроці?
2. Які технічні засоби навчання застосовувались на уроці?
3. Своєчасність використання засобів наочності та ТЗН.
4. Ефективність використання вчителем дошки на уроці.
5. Характеристика стосунків учнів (згуртованість, взаємодопомога, конфлікти, дружба, лідерство і т.д.).

Форма звіту

Країна	Клас	Предмет	Вчитель	Тема уроку	Засоби наочності	ТЗН	Своєчасність використання засобів наочності та ТЗН	Ефективність використання вчителем дошки на уроці	Характеристика взаємостосунків між учнями

Спостереження за увагою учнів на уроці

1. Концентрація уваги (як швидко учні концентрують свою увагу на уроці? Як часто відволікаються і за яких причин? Що найбільше відволікає їх увагу на початку уроку? Методи активізації і підтримки уваги учнів, які використовує вчитель).

2. Рівень уважності (характеристика стану уваги учнів під час відповіді їх однокласника? Якими засобами вчитель домагається уважності всього класу під час опитування домашнього завдання?).

3. Стан і характеристика уваги (коливання уваги і відволікання учнів; переважання мимовільної, довільної або післядовільної уваги учнів; перехід від довільної уваги до післядовільної; в які моменти увага учнів була найбільш сконцентрованою і чим це обумовлено?).

4. Характеристика уваги (яка увага переважає: зовнішня чи внутрішня, які прийоми підтримання уваги учнів використовує вчитель? Залежність уваги учнів від характеру звертання до них учителя (запитання ставляться до всього класу чи окремого учня); відповіді учнів як активний вияв їх уважного сприймання нового матеріалу).

5. Характеристика уваги вчителя (здатність учителя розподіляти свою увагу між класом і матеріалом уроку; характеристика об'єму уваги вчителя; швидкість переключення уваги з одного учня на інших, з одного виду своєї роботи на інший).

6. Засоби та прийоми підтримки уваги учнів, які використовує вчитель на уроці.

Форма звіту

Країна	Предмет	Клас	Вчитель	Сконцентрованість уваги учнів на початку уроку	Характеристика уваги учнів під час перевірки домашнього завдання	Прояви уважності учнів під час сприймання нового матеріалу	Особливості уваги учнів під час закріплення нового матеріалу	Характеристика уваги вчителя	Засоби та прийоми підтримки уваги учнів, які використовує вчитель на уроці.

Спостереження процесу сприймання учнями навчального матеріалу

1. Підготовка учнів до сприймання нового навчального матеріалу (доведення до учнів мети уроку; чіткість і ясність плану уроку та окремих його питань; формування інтересу до теми уроку, методи зацікавлення, переконання, навіювання, зараження, наслідування, які використовує вчитель).

2. Засоби активізації сприймання учнями нового матеріалу (організація і використання попереднього досвіду і уявлень учнів для забезпечення сприймання змісту даної теми; різноманітність методів викладу матеріалу вчителем, на які відчуття (зорові, слухові, кінстетичні, змішані) спирається вчитель при викладенні навчального матеріалу; запитання до учнів у процесі викладу нового матеріалу; стимулювання учнів до аналізу фактів і здійснення узагальнень).

3. Способи допомоги учням виділити в новому навчальному матеріалі основне, найбільш істотне (пряма вказівка вчителя на основне і істотне, використання наочності і технічних засобів навчання; повторення важливого; використання інтонації, пауз).

4. Особливості спілкування вчителя (міміка, рухи тіла, переміщення по класу) і якою мірою вони сприяли чи навпаки заважили сприйманню матеріалу.

Форма звіту

Країна	Предмет	Клас	Вчитель	Підготовка учнів до сприймання нового матеріалу	Засоби активізації сприймання учнями нового матеріалу	Способи допомоги виділити основне	Використання наочних та технічних засобів навчання	Особливості спілкування вчителя

Дослідження особливостей запам'ятовування учнями навчального матеріалу на уроці

1. Запам'ятовування нового матеріалу (зміст нового матеріалу, створення умов для довготривалого запам'ятовування, організація уваги учнів, використання різних типів і видів пам'яті для запам'ятовування учнями пояснюваного матеріалу, систематизація вивченого матеріалу на уроці, співвідношення словесних пояснень і засобів наочності тощо).

2. Відтворення вивченого на уроці нового матеріалу під час його закріплення (який матеріал повторювався: дати, назви, факти, визначення, основні положення і т.д.; що з поясненого матеріалу учні найкраще запам'ятали? Чим можна було пояснити те, що саме цей матеріал запам'ятався краще).

3. Застосування вивченого матеріалу для розв'язання нових завдань (прояв оперативної пам'яті під час вирішення нових завдань).

4. Характер відповідей учнів (відповідає змісту запитання чи відхиляється від нього; точність, повнота, логічна послідовність відтворення вивченого матеріалу).

Форма звіту

Країна	Предмет	Клас	Вчитель	Запам'ятовування нового матеріалу	Відтворення вивченого на уроці нового матеріалу	Застосування вивченого матеріалу для розв'язання нових завдань	Характер відповідей учнів

Дослідження особливостей відтворення учнями навчального матеріалу на уроці

1. Характер відтворення учнями матеріалу попередніх уроків під час опитування (зміст питань учителя, поставлених учням, їх чіткість і ясність; характер відповідей учнів: упевненість, змістовність, чіткість, послідовність і т.п.).

2. Характеристика відповіді учнів (відповідає змісту запитання чи відхиляється від нього; точність відтворення визначень, повнота і послідовність відтворення; розповідь своїми словами; наведення своїх прикладів і т.п.).

3. Як учитель перевіряє розуміння учнями відтвореного матеріалу?

4. Які труднощі виявились при відтворенні матеріалу (невміння розв'язувати задачі або виконати практичні дії; труднощі у відтворенні теоретичного матеріалу; труднощі при відтворенні чисел, слів, логічних схем і т.п.).

5. Чи враховуються вікові та індивідуальні особливості розвиненості пам'яті учнів?

Форма звіту

Країна	Предмет	Клас	Вчитель	Характер відтворення учнями матеріалу попередніх уроків під час опитування	Характеристика відповіді учнів	Перевірка розуміння відтвореного матеріалу	Труднощі при відтворенні матеріалу	Враховування вікових та індивідуальних особливостей учнів

Дослідження шляхів активізації розумової діяльності учнів

1. Особливості мислення учнів під час засвоєння нового матеріалу і його використання під час вирішення навчальних завдань (доступність, зрозумілість питань для учнів; вимоги вчителя до відповідей учнів: глибина, широта, гнучкість, швидкість, послідовність, критичність мислення, здатність відстоювати свої думки і приклади тощо).

2. Активізація вчителем мислення учнів під час пояснення нового матеріалу (Як учитель встановлює зв'язок між раніше засвоєними поняттями і тими, які будуть формуватися на даному уроці. Спосіб викладу матеріалу,

наявність чіткого логічного плану, послідовність переходу від одного питання до другого. Операції мислення: аналіз, синтез, узагальнення, конкретизація, абстрагування, класифікація, систематизація).

3. Використання наочних засобів при поясненні нового матеріалу (які засоби використовувались і якою мірою вони сприяли усвідомленню тих об'єктів, про які утворювались поняття на даному уроці, чи допомогли вони виділенню і узагальненню істотних рис у об'єктах, що вивчають, як застосована наочність поєднувалась із словами вчителя).

4. Характер мислення учнів під час закріплення нового матеріалу (методи, за допомогою яких вчитель з'ясовує характер і ступінь розуміння учнями нового матеріалу: питання, що вимагають аналізу, синтезу, конкретизації; вимога наводити власні приклади; застосування нових знань на практиці, в розв'язуванні різних задач. Міркування учнів при відповідях на поставлені питання та при розв'язуванні поставлених задач, ступінь самостійності цих міркувань. Що з поясненого матеріалу учні зрозуміли найкраще і що виявилось недосить зрозумілим і чим це зумовлено).

Форма звіту

Країна	Предмет	Клас	Вчитель	Характер мислення учнів під час опитування	Особливості мислення учнів під час пояснення нового матеріалу	Використання наочних засобів при поясненні нового матеріалу	Характер мислення учнів під час закріплення нового матеріалу

II завдання

Порівняти особливості проведення уроків

Країна	Предмет	Вчитель	Педагогічний такт і етика вчителя.	Використання ТЗН.	Спостереження за увагою учнів	Спостереження процесу сприймання	Дослідження особливостей запам'ятовування	Дослідження особливостей відтворення учнями	Дослідження шляхів активізації розумової діяльності учнів

III завдання

Психолого-педагогічний аналіз уроку

Схема аналізу

Країна, клас, урок, предмет, учитель.

1. Тема, мета та основні навчально-виховні завдання.
2. Яке місце даного уроку в темі? Взаємозв'язок даного уроку з попереднім і наступним уроками.
3. Коротка психолого-педагогічна характеристика класу (кількість слабких, середніх і сильних учнів). Чи було це враховано при плануванні уроку вчителем?
4. Активізація пізнавальної діяльності учнів (мотивація, постановка конкретних завдань, яскраві приклади і факти з життя, використання наочних посібників та технічних засобів навчання тощо).
5. Особливості поставлених учням запитань, їх складність і зрозумілість, відповіді учнів, їх оцінка.
6. Доступність викладу, сприймання і розуміння учнями нового матеріалу, їх психологічна готовність і підготовленість до уроку; застосування наочних і технічних засобів навчання.
7. Відтворення вивченого на уроці нового матеріалу в процесі його повторення, під час закріплення.
8. Педагогічне спілкування вчителя.
9. Особливості зауважень вчителя.
10. Об'єктивність оцінювання.
11. Домашнє завдання, інструктаж щодо його виконання (Чи оптимальні його обсяг і складність, чи зможуть учні виконати його за той час, що виділяється на цей предмет для домашньої роботи; чи запропонував учитель учням швидко ознайомитися з текстом вправ для домашньої роботи, чи попередив про можливі ускладнення, чи порекомендував шляхи їх подолання, чи чітко повідомив вимоги до оформлення домашньої роботи; чи були диференційовані домашні завдання для найбільш підготовлених учнів і чи передбачені форми допомоги слабо встигаючим).
12. Поведінка учнів (наскільки учні залучені в активну розумову працю. Наскільки учні зацікавлені, старанні, дисципліновані. Як здійснювалась

мотивація навчання протягом усього уроку, чи застосовуються з цією метою спеціальні прийоми, ставлення учнів до вчителя).

13. Поведінка вчителя. Педагогічний такт (уміння володіти класом, організувати його роботу, підвищувати активність, інтерес, додержуватись дисципліни, ставлення до окремих учнів з урахуванням індивідуальних особливостей кожного, зовнішній вигляд, культура мови, поза, міміка, жестикуляція. Чи користується вчитель авторитетом в учнів).

14. Як ви оцінюєте результати уроку? Чи вдалось реалізувати всі поставлені задачі уроку? Якщо не вдалось, то чому?

IV завдання

Написати психолого-педагогічну характеристику студента, використовуючи результати проведених методик (результати проведених методик представити методисту)

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
2. Закон України «Про загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.
3. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
4. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0173-93#Text>.
5. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#Text>.
6. Положення про організацію та проведення практики студентів Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. URL: <https://drive.google.com/file/d/1g-H1qke7302Kluyk-W8Ug7jNeIXUuJCW/view>
7. Видра О.Г. Вікова і педагогічна психологія: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури. 2011. 88 с.
8. Видра О.Г. Соціальна психологія: навчально-методичний посібник. Чернігів: ЧДПУ імені Т.Г. Шевченка. 2008. 64с.
9. Волошина В.В. Загальна психологія: практикум. Навчальний посібник. Київ: Каравела, 2006. 280 с.
10. Зайченко І.В. Педагогіка: [навч. посібник для студ. вищ. пед. навч. закладів] / І.В. Зайченко. – К. : Освіта України, 2006. – 528 с.
11. Максименко С.Д. Загальна психологія: навчальний посібник. Київ, 2008. 272 с.
12. Павелків Р.В. Вікова психологія: підручник. Київ: Кондор, 2011. 469 с.
13. Головей Л.А. Практикум по возрастной психологии: учеб. пособие. СПб.: Речь, 2002. 694 с.
14. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посібник. Київ: Академія, 2002. 528 с.

Додаток

Зразок оформлення титульної сторінки щоденника

Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка

*Кафедра педагогіки, психології і
методики технологічної освіти*

**ЩОДЕННИК
НАВЧАЛЬНОЇ ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ ПРАКТИКИ**

студентки 31 групи
технологічного факультету
Сапон Валентини Миколаївни

Чернігів – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ	4
ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ	5
ЗАВДАННЯ СТУДЕНТАМ.....	5
І завдання – оформлення щоденника	5
Педагогічний такт і етика вчителя. Спілкування на уроці.....	6
Спостереження за увагою учнів на уроці.....	7
Спостереження процесу сприймання учнями навчального матеріалу	8
Дослідження особливостей запам'ятовування учнями навчального матеріалу на уроці.....	9
Дослідження особливостей відтворення учнями навчального матеріалу на уроці.....	10
Дослідження шляхів активізації розумової діяльності учнів.....	10
Психолого-педагогічний аналіз уроку	10
II завдання – порівняти особливості проведення уроків у різних країнах	11
III завдання – психолого-педагогічний аналіз уроку.....	12
IV завдання.....	13
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	14
ДОДАТОК. Зразок оформлення титульної сторінки щоденника	15